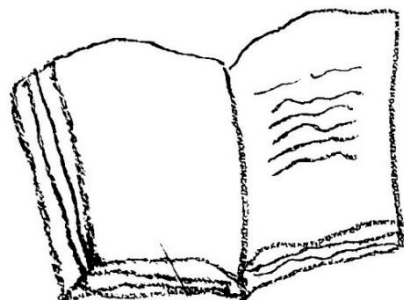

Biblioteks *Nytt*

Nyheter och information till Region Dalarnas personal
från Falu lasarettsbibliotek och Mora lasarettsbibliotek

November 2024

Om läsning och reflektion

Aktuellt på Region Dalarnas sjukhusbibliotek

Diktprovning i vinter! Onsdagar: 5/2, 12/2, 19/2, 26/2, 5/3, 12/3, 19/3, 26/3, 2/4, 9/4. Kl. 12.00–12.15.

Sjukhusbiblioteksveckan 2025: 21-25 april

Beställ ett sökuppdrag. Kontakta oss för hjälp med litteratursökning!

Håll utkik efter **biblioterapiträffar** och **workshops i lässtrategi**.

Innehåll

Chefen har ordet	3
Vad är litteracitet?	4
Journal Club	5
Strategi vid läsning av akademiska texter	6
Graphic Medicine – Seriemedicin	7
Shared Reading och diktprovning	9
Alla borde läsa bilderböcker!	10
Bibliotekets bok- och länktipslistor	12
Kontakta sjukhusbiblioteken i Dalarna	13

Chefen har ordet

Läsning och reflektion är viktiga saker. Jag skulle vilja påstå, utan att känna mig det minsta provokativ, att vårt moderna samhälle till en stor del vilar just på läsningens grund samt begrundandet av det just lästa. En stolt tradition väl värd att värna.

Vi belyser i detta nyhetsbrev läsning ur både akademiska och kulturella perspektiv. Läs om litteracitet, journal clubs, lässtrategier och mycket mer.

Patrik Sandberg

Verksamhetschef för bibliotek och informationscentral

Vad är litteracitet?

Litteracitet – engelskans *literacy* – är ett begrepp som kan beskrivas som förmågan att använda sig av läsande och skrivande för att kunna förstå, tolka och uttrycka sig.

Läsningen skiljer sig åt beroende på vilken text som läses. Det är skillnad på hur vi läser texten på ett mjölkpaket, i en deckare, en vetenskaplig artikel eller i en patientjournal. Vi kan läsa översiktligt för att bilda oss en uppfattning om innehållet, djupläsa för att fördjupa oss i ett ämne och/eller läsa kritiskt och då reflektera över innehållets budskap, syfte och avsändare. Detsamma gäller skrivandet; olika sätt att skriva beroende på sammanhang och form.

Det går att öva upp sin litteracitet. På Falu lasarettsbibliotek kan vi erbjuda vägledning i att läsa akademiska artiklar. Vi har även biblioterapeutiska kurser som innehåller delar av eget skrivande.

Journal Club

I en journal club (eller tidskriftsklubb) träffas man och diskuterar vetenskapliga artiklar. Hur många gånger man ska träffas bestämmer gruppen tillsammans.

På lasarettsbiblioteket i Falun har personalen en journal club som ett sätt att omvärldsbevaka biblioteksvärlden. Då läser vi artiklar som på något vis har med biblioteksverksamhet att göra, gärna med inriktning sjukhusbibliotek eller medicinska bibliotek.

Vi träffas två gånger per termin och ansvaret för att välja ut en artikel och leda träffen roterar bland klubbens medlemmar. Det har gjort att vi har fått en bred spridning av artiklar. Vi har till exempel läst artiklar om hur ett medicinskt bibliotek i USA har arbetat med marknadsföring av sina tjänster, vikten av kommunikation i referenssamtal och en framtidsspaning om medicinska bibliotek. Biblioteket tipsar gärna om upplägg för journal club träffar.

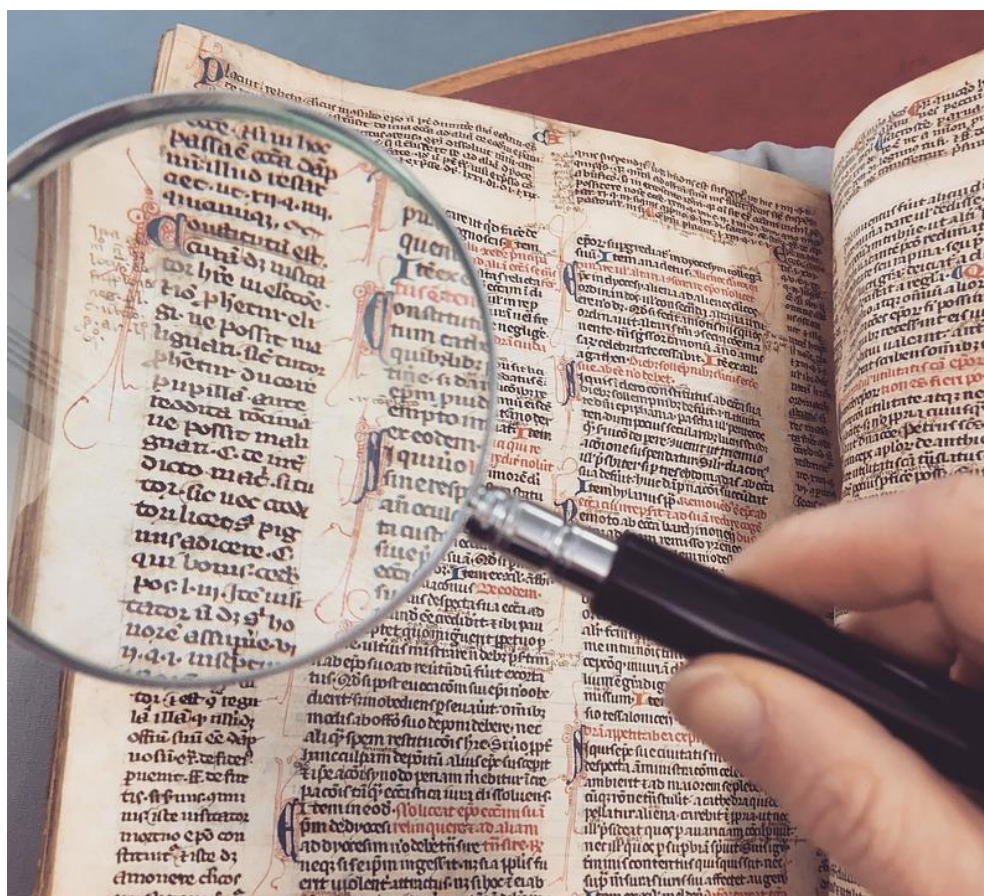
Några tips för att starta en journal club på din arbetsplats:

- Någon eller några måste ansvara för en journal club, dvs. bestämma tid, boka lokal och liknande. Men det betyder inte att den personen ska välja artikel för varje träff, utan bäst blir det om ansvaret att leda träffarna roterar mellan deltagarna.
- Sätt en rimlig ambitionsnivå. Vad är rimligt att personalgruppen ska hinna med? Kanske en träff per termin är lagom.
- Viktigt är också att välja artiklar som är relevanta för hela gruppen att läsa.

Strategi vid läsning av akademiska texter

Vid sökning efter information inom ett ämnesområde kan det ibland bli ett ganska omfattande sökresultat. För att avgöra om en vetenskaplig artikel är relevant nog i sammanhanget för att ägnas djupare läsning finns olika verktyg, till exempel en modell som kallas THIEVES. Den har utarbetats av pedagogen Suzanne Liff Manz och kan användas på olika typer av texter. THIEVES är en akronym bildat av: **T**itle, **H**eadings, **I**ntroduction, **E**very first sentence in a paragraph, **V**isuals, **E**nd of chapter och **S**ummary. Med hjälp av dessa stödpunkter går det ofta att få ut en riktning på om en artikel är relevant för den egna fortsatta djupläsningen.

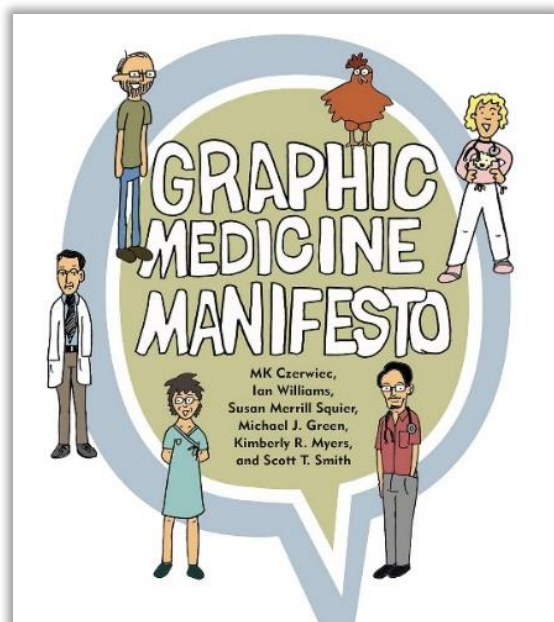
Framöver planerar sjukhusbiblioteket att ordna workshops i att arbeta utifrån denna modell. Kontakta oss gärna om ni vill veta mer om det.

Graphic Medicine – Seriemedicin

Har ni läst några av sjukhusbibliotekets grafiska romaner? Då kanske ni träffat på en form av berättande som kallas för *graphic medicine* – *seriemedicin* på svenska. Det är en genre som rör sig inom det medicinska området, där berättelserna och informationen uttrycks via grafiska bilder och påminner om serieformen. Böckerna kan ge patienter, anhöriga, sjukvårdspersonal och andra vårdgivare nya perspektiv att uppleva och se situationer och komplexa delar i medicinsk miljö. Berättelsernas uttryck kan ibland förmedla och reflektera över sådant som kan vara svårt att uttrycka med enbart ord. Många av bibliotekets böcker inom seriemedicin rör ämnet psykisk hälsa.

Läs gärna mer om denna genre i boken *Graphic medicine manifesto* som finns att låna hos oss.

Boktips: *Graphic Medicine Manifesto*, 2015.

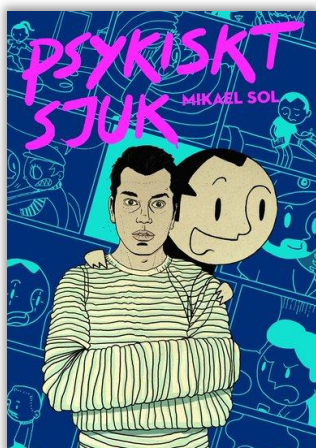
Ett urval av våra böcker inom seriemedicin:

Vi skulle segla runt jorden
Här gestaltas i ord och bild den nära relation som Agnes har med sin pappa. Det är dagar fyllda av möjligheter och överraskningar, men också dagar när allt är problem och han bara är trött. Och sen, tomrummet han lämnar efter sig och omgivningens reaktioner. En grafisk roman från ungefär 12 år och uppåt, och för den som gått igenom samma sak eller känner någon som har gjort det.

Deras ryggar lukta så gott
En självbiografisk berättelse om Jenny som växer upp i en familj oförmögen att uttrycka känslor och kärlek.

Psykiskt sjuk
Micke har blivit inlåst på psykiatrisk avdelning efter ett självmordsförsök. Läs om hans tid på sjukhuset, terapin efteråt och de nya fumlade strapatserna för att hitta kärleken, eller åtminstone någon som för tillfället får honom att glömma den ofrånkomliga ensamheten.

Kaninhålet
En berättelse om ett förhållande som är långt ifrån unikt. En historia om skuld och skam, kontroll och övergrepp. Om hur fort det går att halka ner i ett djupt hål, och hur mödosamt det är att klättra upp igen.

När David tappade rösten
David har strupcancer. För honom och hans familj är diagnosen en chock. David har aldrig varit en man av många ord, och nu verkar det vara omöjligt för alla i familjen att tala med varandra om sin vrede, sin kärlek och sin skräck inför Davids döende. Var och en reagerar på sitt eget sätt inför Davids oundvikliga död. En gripande och vacker historia om döden – en historia som samtidigt hyllar livet.

Jag, din cancerkompis

Med svart humor beskriver boken den råa verklighet som ett liv med cancer för med sig. Boken är lika mycket ett vittnesmål om hur det är att leva med cancer som ett uttryck som manar till förståelse och gemenskap. *Jag, din cancerkompis* är ett skratt i eländet och en kram i sorgen.

Shared Reading och diktprovning

Ett sätt att öka läsförståelsen kan vara att använda sig av metoden *Shared Reading* som betyder delad läsning. Metoden går ut på att vi läser en text tillsammans och delar våra olika personliga upplevelser av den. Genom att diskutera texten utifrån olika synvinklar och lyssna in varandras tolkningar, kan vi få en ökad förståelse av texten och av oss själva. Vi använder olika sorters texter vilket breddar läsningen för deltagarna, då de får möta texter som de i annat fall inte skulle ha valt.

Prova på Shared Reading i vår

Falu lasarettsbibliotek samarbetar med Länsbibliotek Dalarna och kommunala bibliotek inom Dalarna. Tillsammans erbjuder vi Shared Reading i form av digitala diktprovningar. Under våren 2025 kommer vi att utöka antalet diktprovningar från tidigare fem till tio tillfällen. De är gratis och öppna för all regionanställd personal och biblioteksanställda inom Dalarna. Du anmäler dig genom att skicka ett e-post meddelande till falun.biblioterapi@regiondalarna.se så får du en länk till veckans träff. Hoppas vi ses under en diktprovning!

Smaka på en dikt under lunchen.

Vi läser, lyssnar och pratar

om en dikt i en kvart.

Inga förkunskaper krävs om poesi,

vi reflekterar fritt.

Du får gärna komma

och bara lyssna om du vill.

Diktprovningar under våren 2025

Onsdagar kl. 12.00 - 12.15

Tio tillfällen: 5/2, 12/2, 19/2, 26/2, 5/3, 12/3, 19/3, 26/3, 2/4, 9/4.

Anmälan inför varje träff: falun.biblioterapi@regiondalarna.se

Alla borde läsa bilderböcker!

På Falu och Mora lasarettsbibliotek finns det avdelningar för barn och unga, här går det att hitta många böcker som på olika vis berör hälsa och sjukvård. Vi har lättlästa faktaböcker men också många skönlitterära böcker som berör ämnet. Som exempelvis *Anden, Döden och Tulpanen* som handlar om döden och på ett fint sätt kan öppna upp för att samtala om det som är svårt. Men här finns självklart massor av andra böcker också, för det är samtidigt en samling som även är tänkt att ge barn och unga som är på besök på lasarettet en möjlighet att tänka på något annat en stund. Våra barn och ungdomsböcker är tillgängliga för patienter, personal och även för allmänheten.

Vi vill passa på att lyfta fram våra bilderböcker och slå ett slag för att vuxna också ska läsa dessa. Katherine Rundell menar i boken *Why you should read children's books, even though you are so old and wise* att barnböcker kan hjälpa oss hitta de saker vi inte visste att vi hade förlorat och att böckerna kan lära oss att läsa med ett öppet hjärta igen. Därför vill på biblioteket tipsa om några av våra favoriter bland bilderböckerna, som är perfekta att läsa även som vuxen.

Kroppen av Lotta Olsson och Olof Landstöm (2024) har skapat en fantastisk och tänkvärd bok om kroppar, hur de kan se ut och kännas. Och vad är jaget?

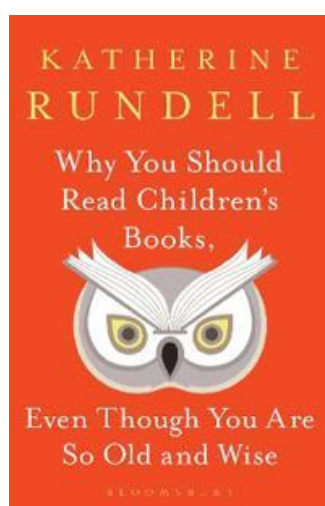
En märklig mamma av Baek Heena (2024) Det är en regnig dag, Jojo har fått feber och går därför hem från skolan. Hans mamma är på jobbet och försöker ordna så att mormor kommer och tar hand om Jojo. Det är dock inte mormor hon får tag i, men personen kommer och hjälper till ändå. Författaren Baek Heena har byggt upp en fantastisk bildvärld och en fin berättelse.

Cikada av Shaun Tan (2018) är ett perfekt exempel på en bilderbok som ska läsas av alla. I boken får vi följa Cikada som arbetar på ett kontor där han blir mobbad och osynliggjord av sina arbetskamrater.

Det är jag som är trollet av Jenny Bergman och Lotta Geffenblad (2021). En vanlig dag på väg till förskolan förvandlas en liten flicka till ett gigantiskt troll och måste hitta ett nytt sätt att leva.

Vi är lajon! av Jens Mattson och illustrerad av Jenny Lucander (2019) otroligt vacker och hjärtskärande berättelse om två bröder, vars favoritlek är att vara lajon på savannen. Om en storebror som blir allvarligt sjuk, om sorg och syskonkärlek, men framförallt om att vara ett lajon!

Gittan och gråvargarna av Pija Lindenbaum (2000) Förskolan är på utflykt i skogen och Gittan kommer bort från de andra barnen och lärarna. På hennes väg hem till förskolan på egen hand möter hon en grupp med vargar. En inspirerande historia om en person som är ganska ängslig, och samtidigt väldigt modig. Kanske är boken en form av vinkning till Rödluvan och vargen, med tanke på Gittans röda kapp och vargarna hon träffar. Dock är det Gittan som bestämmer över vargarna.

Boktips : *Why you should read children's books, even though you are so old and wise* av Katherine Rundell (2019).

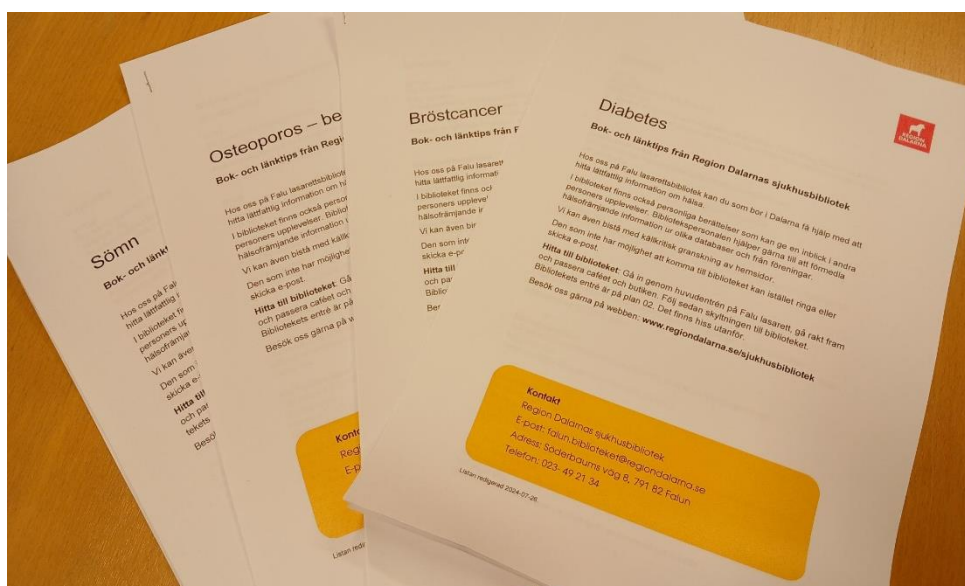
Bibliotekets bok- och länktipslistor

Sjukhusbiblioteket har tagit fram bok- och länktipslistor inom olika områden som rör hälsa. Listorna innehåller böcker som finns att låna via sjukhusbiblioteket samt tips på hemsidor med tillförlitlig information. De riktar sig främst till patienter och anhöriga, både vuxna och barn. I listorna ger vi tips på böcker som beskriver personliga berättelser som kan ge inblick i andras upplevelser, vi tipsar om faktaböcker och skönlitteratur som berör ämnet samt även om filmer och poddar som kan vara relevanta.

De hemsidor som vi tipsar om har vi granskat så att det är tillförlitlig information. Det kan vara från bland annat patientorganisationer och hemsidor som du kan vända sig till för att få stöd och råd, både som patient och som anhörig.

Bok- och länktipslistorna finns på Falu lasarettsbibliotek och på bibliotekets sida på regiondalarna plus där det går att ladda ner och skriva ut listorna. De kommer även att finnas tillgängliga på Inblick framöver. Listorna går bra att skriva ut och ha i väntrum eller ge till patienter som söker efter mer information inom ett område.

Vi arbetar just nu med att uppdatera befintliga listor och ta fram nya listor, det går även bra att kontakta oss på biblioteket och lämna ett önskemål på en bok- och länktipslista som vi inte har, det kan exempelvis vara inför en temadag eller föreläsning, tänk bara på att i så fall försöka vara ute i god tid så vi hinner sammanställa den. Eller om ni vill ha en anpassad lista att ha i ett väntrum eller använda i er verksamhet så går det också bra att höra av sig till oss på falun.biblioteket@regiondalarna.se

Kontakta sjukhusbiblioteken i Dalarna

Falu lasarettsbibliotek

E-post: falun.biblioteket@regiondalarna.se

Telefon: 023 - 49 21 34

Adress: Söderbaums väg 8, 791 82 Falun

Öppettider: måndag – fredag kl. 9.00 – 16.00

Mora lasarettsbibliotek

E-post: mora.biblioteket@regiondalarna.se

Telefon: 0250 - 49 30 70

Adress: Mora lasarettsbibliotek, 792 85 Mora

Öppettider: måndag – fredag kl. 10.00 – 15.00